

пеці держави, відбиття зовнішньої агресії, підвищення рівня обороноздатності держави годі й вести мову. Насамперед, як визначено у Стратегії національної безпеки України, слід провести реформування сил оборони з орієнтацією на створення високоефективних боєздатних підрозділів Збройних Сил України та інших військових формувань, забезпечення пріоритету їх якісних, а не кількісних характеристик; належних умов для їх комплектування фаховим персоналом, з поступовим нарощуванням контрактної складової, зміцненням військової дисципліни, правопорядку та підвищенням престижу військової служби [3].

Тому при визначенні ступеня суспільної небезпеки особи винного військовослужбовця при вчиненні ним злочину слід ретельно підходити не лише до аналізу фактів його протиправної поведінки, а й дослідження особистісних якостей, ставлення до соціальних цінностей та військової служби. Особи з почуттям поваги до Батьківщини, бажанням служити на її благо, благо усього народу, з почуттями патріотизму, відданості та власного усвідомлення цього є менш суспільно небезпечними, ніж ті, що мають деформовані ціннісні орієнтири, зі стійкою антисоціальною спрямованістю та безвідповідальним ставленням до служби.

1. Про практику призначення судами кримінального покарання : постанова Пленуму Верховного Суду від 24.10.2003 р. № 7 / за заг. ред. В. Т. Маляренка // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973-2004). – К. : Ін Юре, 2004. – С. 46–57.

2. Звіт про склад засуджених: судова статистика за 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/Sud_statustuka_Zvit_2015.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016 // Офіційний вісник Президента України. – 2016. – № 10. – Ст. 195.

Примаченко Віталій Федорович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТЕРОРИСТИЧНІ ЗЛОЧИНИ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАПОДІЯНОЇ НИМИ ШКОДИ ТА НАСЛІДКІВ

У двох статтях, що встановлюють кримінальну відповідальність за терористичні злочини, передбачено такі кваліфікуючі ознаки як «заподіяння значної майнової шкоди чи інших тяжких наслідків». При цьому в одному випа-

дку вони поєднані в одній частині статті (ч. 2 ст. 258 КК України), в іншому – у двох частинах статті. А саме: «заподіяння значної майнової шкоди» в ч. 2 ст. 258⁵ КК України, «заподіяння інших тяжких наслідків» у ч. 3 ст. 258⁵ КК України. В одній кримінально-правовій нормі визначено відповідальність за фінансування тероризму у великому розмірі (ч. 2 ст. 258 КК України) та в особливо великому розмірі (ч. 2 ст. 258 КК України). Також лише одна стаття зазначеної групи злочинів включає таку кваліфікуючу ознаку як загибель людини (ч. 3 ст. 258 КК України).

Вбачається, що заподіяння значної майнової шкоди у терористичних злочинах за своїм змістом повинно визначатися чіткими економічними (фінансовими) критеріями суспільно небезпечної шкоди, так як це, наприклад, передбачено у злочинах проти власності. Відсутність такої конкретизації суттєво ускладнює визначення цієї ознаки при правозастосовній діяльності. Законодавець у відповідній примітці до ст. 258⁵ КК України, на наш погляд, правильно визначив нижні і верхні межі фінансування тероризму, вчиненого у великому розмірі та особливо великому розмірі, відповідною сумою неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ). Аналогічний підхід доцільно використати і щодо значної майнової шкоди в означених злочинах.

Слід зазначити, є вчені, які вважають, що, наприклад, у ст. 258 КК України є зайвою вказівка на такий наслідок, як «заподіяння значної майнової шкоди», оскільки це поняття охоплюється наслідком «настання інших тяжких наслідків» [1, с. 30]. На нашу думку, погодитися із такою позицією не можна, оскільки майнова шкода, хоча і може охоплюватися тяжкими наслідками, проте вона повинна бути більшою, ніж значна, наприклад, майновою шкодою у великих розмірах.

У цьому контексті висловлює аналогічну думку Л.М. Демидова, зазначаючи, що у випадках, коли майнова шкода виступає альтернативним видом тяжких наслідків, вона відображає підвищений ступінь тяжкості, небезпечності як наслідків, так і злочинного діяння. Такою майновою шкодою може бути визнана майнова шкода або у великому, або в особливо великому розмірі [2, с. 500].

Слід вказати, що з позицій якості кваліфікуючої ознаки «значна майнова шкода» у ст.ст. 258, 258⁵ КК України, останню бажано скоригувати на «значну шкоду».

З точки зору Л.М. Демидової, при використанні терміна «значна шкода» фіксується не тільки комбінований наслідок, різновидом якого є майнова шкода у розмірі від ста до двохсот п'ятдесяти НМДГ, а й інші обставини, які оцінюються за допомогою соціального критерію – врахування матеріального становища потерпілого (п. 2 примітки до ст. 185 КК України), або майнова шкода в розмірі, який у сто і більше разів перевищує НМДГ (примітка до ст. 361 КК України). Такий термінологічний підхід є виправданим, тому що законодавець правильно враховує можливість заподіяння й іншої шкоди, наприклад, моральної – у вигляді психологічних страждань, або комерційних

додаткових втрат при знищенні інформації, що призвело до зниження рейтингу та престижу підприємства на ринку послуг, тощо.

Інша ситуація з фіксуванням наслідків за допомогою термінів «значна майнова шкода» та «значна матеріальна шкода». У таких випадках описується якісна кількість явища у вигляді майнової шкоди і матеріальної шкоди відповідно. Прикметник «значна» виокремлює головну властивість такої шкоди і означає, що вона є не тільки майновою. Вочевидь, що це словосполучення є таким, що недостатньо точно відображає зміст майнової шкоди і суперечить загальномовним правилам, тому що не чітко відображає реальні наслідки терористичного акту (ч. 2 ст. 258 КК України), і фінансування тероризму (ч. 2 ст. 258⁵ КК України). При вчиненні терористичного акту таким наслідком є майнова шкода у значному розмірі, тому що вона являє собою вираз пошкодження, знищення, руйнування майна, а при фінансуванні тероризму значна шкода має розглядатися як комбінований наслідок і оціночне поняття, різновидом якого може бути майнова шкода в певному розмірі [2, с. 488–489].

На нашу думку, соціальний та моральний критерій повинні враховуватися в обох злочинах (ч. 2 ст. 258 та ч. 2 ст. 258⁵ КК України), оскільки у сучасних умовах особливо гостро стоїть питання всебічного захисту потерпілих осіб від тероризму. І тому значна майнова шкода повинна входити до комплексу значної шкоди як її різновид і при фінансуванні тероризму, і при вчиненні терористичного акту.

1. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України / кол. авт. : В. С. Зеленецький, В. П. Ємельянов, В. Я. Настюк та ін. ; за заг. ред. В. С. Зеленецького, В. П. Ємельянова. – Х. : Право, 2008.

2. Демидова Л. М. Проблеми кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні (майнова шкода як злочинний наслідок): теорія, закон, практика : монографія / Л. М. Демидова. – Х. : Право, 2013.

Руфанова Вікторія Миколаївна
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ

Кримінально-правова політики держави, будучи напрямком діяльності держави стосовно боротьби зі злочинністю, одним зі своїх завдань передбачає кримінально-правове регулювання суспільних відносин у частині криміналізації, декриміналізації, пеналізації суспільно небезпечних діянь.